

ÜLEMAAILMNE EESTI KIRJANDUSE SELTS
WORLD ASSOCIATION FOR ESTONIAN LITERATURE

KOHALIK GEISLINGENI OSAKOND
SECTION OF GEISLINGEN, GERMANY

ADDRESS: GEISLINGEN (STEIGE) WÜRTTEMBERG
14a GERMANY - IRO CAMP WG 229

Geislingen, 6.novembril 1948

K.a.

Eesti Komitee,

Stockholmis.

Saates Teile ÜEKS'i põhikirja koos saate-
lehega, palume lugupeetud Eesti Komitee tunnusta-
vat kaasabi ÜEKS'i Rootsi riigialalise osakonna
organiseerimisel.

Kõige austusega

ÜEKS'i Geislingeni osakonna
juhatus

Esimees

Uur Viinapuu

Sekretär

H. Parrest.

*Rootsi Teinemuusika kooli
i. siinsele võimisele. Salvestatud
palume informatsiooni.
24.11.48. J. Parrest
Saadud 13. jaan. 1949.
H. Parrest*

Saateks ÜEKS'i põhikirjale.

Eesti Vabariigi kodanikud ja väliseestlased!

Aja masenduse käsi on meie pääl. Kogu meie energia kuulub pingutavaks võitluseks, et suuta rahuldada algelisi vajadusi, nagu seda on peavarju ja peatoiduse, perekonna terviku ja hea käekäigu ning isikliku õnne mured.

Võitlus primaarsete vajaduste eest ei tohi aga hetkekski varjutada seda, mis meile kui eestlastele on põline ja püha ja igavene. See põline, püha ja igavene meile eestlastele on võitlus maa ja vabaduse eest, eestluse säilitamine ja edasiarendamine igas olukorras. Eesti keel, eestilised pärimused ja pärandid sõnas, helis ja värvis ja ainelises kultuuris, eesti usundlikud, eestilised ja esteetilised tõupärased eeldused ja töökspidamised on põhilised alused eestlase vaimse isiksuse eneseteostamisel ja enesemääramisel.

Asudes rääkima Ülemaailmset Eesti Kirjanduse Seltsi läheme meie võitma meid lahutavat aega ja ruumi, organiseerima kultuuritahtelisi eestlasi üle kogu maailma üheks suureks kohtehõlmavaks kultuurikoguduseks, mis oleks võimeline kandma eesti geeniusse vaimset loomingut, ja toimetama ÜEKS'i Aastaraamatute näol üht suurt Eestlaste Eluramatut, mille liikmete nimestikus ei tohiks puududa ühegi kultuuritahtelise eestlase nimi. See nimistu, mis sisaldaks ühtlasi ka liikmete aadressid, peab meid meie laielipillatuses ühendama üle aja ja ruumi.

ÜEKS pole mõeldud mitte ajutise pagulasorganisatsioonina, vaid püsiva asutisena. Kui saatuse käsi ja meie endi võitlusvalmidus viib meid tagasi Kodu-Eestisse, siis jääb ÜEKS püsima Välis-Eesti jaoks. Kodu-Eesti riigialaline osakond võib siis suuri edukusega täita ÜEKS'i presiidiumi ülesandeid, korvates selle andestamatu vea, mis tehti Eesti omariikluse ajal väliseestlaste vaimsete tarvete rahuldamise hooletusse jätmisega ja kontakti puudumisega.

ÜEKS'i taolise organisatsiooni puudumine annab end edaspidi veelgi rohkem tunda, sest väliseestlaste arv kasvab, kuna mitte kõik Kodu-Eestist väljapaistatud inimesed ei lähe koju tagasi. Nende säilitamine eestlastena võib toimuda vaid elava kontakti ja eesti raamatu kaudu.

ÜEKS'i põhikirja koostamisel on asutajad liikmed lähtunud seisukohast, et selts haaraks võimalikult laiu hulki, et kohalikel osakondadel oleks kindlustatud võimalikult laialdased isealgatuslikud võimalused ja et minimaalsete kulutustega saavutataks maksimaalseid tulemusi.

ÜEKS'i konstruktsioon on nähtud ette kolmeastmeline: ÜEKS'i presiidium, riigialalised osakonnad ja kohalikud osakonnad. Elujõulisi kohalikke osakondi, kes võivad asendada riigialalisi osakondi ja vajaduse korral ka presiidiumi, tuleb vaadelda kogu organisatsiooni tuumikuna, sest nende aktiivsusest tuleneb võimalus haarata üksikisikuid, tuua raamat nende kätte ja valvata, et ükski eestlane ei jääks omaette ega kaoks rahvusele. Selle juures on endastmõistetav, et ÜEKS'i presiidium asuks kuni Eesti vabastamiseni okupatsioonist selles riigis, kus leidub kõige paremad eeldused vaimses ja ainelises jõus seltsi ülesannete täitmiseks.

ÜEKS kui rahva laiade hulkade organisatsioon tahab täita üht lünka meie teiste kultuuriorganisatsioonide reas, ta tahab organiseerida esmajoones kandvat alust vaimsele loomingu ja teiseks astuda lähedasse koostöösse samu sihte taotlevate ühingute ja seltsidega, nagu seda on Eesti Instituut, Eesti Teaduste Selts Rootsis, Ahtademaaline Ühing USA's ja teised, ühise Eesti Kultuurfondi loomiseks, kelle üldjuhtimise alla koondusid kõik kultuuri- ja ainelised varad paguluses ja kelle käes oleks vaieldamatu moraalne õigus ja võim koordineerida vajalikku kirjanduslikku ja teaduslikku loomingu, soodustada seda loomingu suurimate toetuste ja abirahadega, jagada ülesandeid ja teostada eestluse kultuuriplaanimajandust, teostada autorikaitset ja juhtida eesti kirjandusliku ja teadusliku loomingu eksplateerimisest saadud tulud uute ülesannete teostamiseks. Summad ja sealpool raudset eesriiet viibivate kirjanike, teadlaste, kunstnike ja heliloojate honorar kuulub rahvusele tervikuna, mitte aga üksikutele erakirjastajatele. See summa on küllaltki suur ja see peab edaspidi minema uue loomingu toetamiseks.

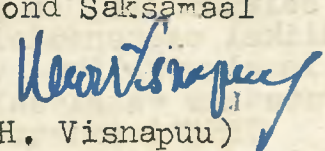
Eestlased üle maailma! Kui teie usute eestluse püsimisse ja eestlaste loomingu jõesse, ühinege omavahel ÜEKS'i kohalikuks osakonnaks lisatud põhikirja alusel, algetage ÜEKS'i kohaliku osakonna asutamist, et jõuaksime kiiresti ÜEKS'i üldisele rakendamisele. ÜEKS'i Geislingeni kohaliku osakonna juhatas Saksamaal, kes täidab organiseerimisperioodil Saksamaa riigialalise osakonna ja ÜEKS'i presiidiumi ülesandeid, tervitab teid ja ootab teilt selle mõtte pooldamist ja rakendamist ning soodseid sõnumeid selle kohta. ÜEKS'i Geislingeni 70-liikmeline asutajate pere on määranud liikmemaksuks ühe dollari, mis arvestatakse vastava rea ametliku kursi järgi.

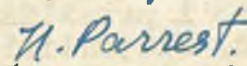
Kui eelmised põlved ühisel jõul ehitasid üles meie kultuuritemplid - "Estonia" ja "Vanemuise" teatrihooned - ja kogusid varakusse meie vaimse ja ainelise vanavara, näidake siis nüüd, et meie oleme oma esivanemate väärilised ja et meie suudame säilitada endise põlve päranduse ja jätkata selle rikastamist väljaspool Kodu-Eestit.

Usk on see, mis teeb elavaks, ja tahe teostab ülesanded, ühendus teeb tugevaks. Üksikult oleme kadunud.

Kui tulevik on juba olevikus antud, siis olgu meie oleviku-tegu sooritatud tuleviku nimel!

ÜEKS'i Geislingeni osakond Saksamaal

Esimees: (H. Visnapuu)

Sekretär (H. Parrest)

(STATUTES OF THE WORLD ASSOCIATION FOR ESTONIAN LITERATURE)

I. Eesmärk ja ülesanded.

§ 1. Ülemaailmse Eesti Kirjanduse Seltsi (allpool nimetatud lühendatult: ÜEKS) eesmärgiks on eesti rahvuskultuuri säilitamine ja viljelemine, eesti kirjandusliku loomingu ja rahvuslike teaduste säilitamise, arendamise ja levitamise teel. Selle eesmärgi taotlemiseks ÜEKS organiseerib rahvuslikult mõtlevaid kultuuritahtelisi eestlasi kogu maailmas ÜEKS-i riigialaliste osakondade ja kohalike osakondade kaudu, asutab kirjastusi ja ajakirju, raamatukogusid, arhiive ja teisi oma tegevuseks vajalikke asutusi ja majanduslikke ettevõtteid, korraldab kursusi, loenguid, kirjanduslikke ja teiste ettekannete õhtuid, tutvustab eesti kirjanduslikku ja teaduslikku loomingut teistele rahvastele, soodustab eesti kirjanduslikku, rahvusteaduslikku ja teaduslikku loomingut, asutab fonde, auhade ja toetuste jagamiseks kirjandusliku, rahvusteadusliku ja teadusliku loomingu eest, annab välja ÜEKS-i aastaraamatuid, võib asutada kultuurfondi, ka ühise koos samasuguseid sihte taotlevate organisatsioonidega ning võtab ette teisi oma eesmärgile vastavaid üritusi.

II. ÜEKS-i presiidium.

§ 2. ÜEKS-i presiidium juhib ja esindab ÜEKS-i ja teostab koos riigialaliste osakondadega ÜEKS-i põhikirjas ettenähtud ülesandeid riigialaliste osakondade poolt heaks kiidetud eelarve piirides. Ta koordineerib rahvuskultuuriliste jõudude koondamise ja parima ärakasutamise huvides riigialaliste osakondade tegevust, valib riigialaliste osakondade heakskiitmisel peasekretäri, valib muud vajalikuks osutuvad ametnikud, moodustab tarvilikke toimkondi ja täidab teisi vajalikke ülesandeid. Ta esitab ÜEKS-i üldaruande ja eelarve riigialalistele osakondadele kinnitamiseks, teeb ettepanekuid põhikirja muutmiseks riigialalistele osakondadele ja teostab viimaste nõusolekul põhikirja muudatused.

ÜEKS-i presiidiumiks on ühe riigialalise osakonna juhatus teiste riigialaliste osakondade valikul ning ta töötab riigialalise osakonna kohta antud põhikirja lõigu alusel. Presiidiumi valik toimub riigialaliste osakondade absoluutse häälteenamusega.

III. Riigialalised osakonnad.

§ 3. ÜEKS-i riigialaline osakond moodustatakse kohalike osakondade poolt. Tema organid on: juhatus, asemeike kogu ja revisjonikomisjon. Riigialalise osakonna juhatuse ülesandeid võib täita ühe kohaliku osakonna ees seisus valituna riigialalise osakonna asemeike kogu absoluutse häälteenamusega.

§ 4. Riigialalisel osakonna juhatus juhib ja esindab ÜEKS-i riigialalist osakonda, esindab vastavas riigis ÜEKS-i presiidiumi ja teostab riigialalise osakonna ulatuses põhikirjas ettenähtud ülesandeid riigialalise asemeike kogu poolt vastuvõetud eelarve piirides ja otsuste kohaselt ning ÜEKS-i presiidiumi poolt antud juhiste alusel.

Riigialalise osakonna juhatus koordineerib kohalike osakondade tegevust, koostab riigialalise osakonna ruundel ja eelarve asemeike kogule esitamiseks, esitab asemeike kogule ÜEKS-i presiidiumi eelarve heakskiitmiseks, esitab liikmete väljaheitmise küsimustes apellatsioonid asemeike kogule otsustamiseks, teeb ettepanekuid põhikirja muutmiseks asemeike kogule ja täidab teisi vajalikke ülesandeid.

Riigialalise osakonna juhatus koosneb vähimalt viiest liikmest, kes valitakse kolmeks aastaks. Juhatusele valitakse vähimalt 2 kandidaati. 1. ja 2. aastal langeb liisu järgi välja $\frac{1}{3}$ juhatuse liikmeist, hiljem valimise vanuse järgi. Juhatus teeb otsused lihthäälteenamusega, poolenemisel otsustab esimehe hääl. Koosolek on otsusvõimeline, kui koos on vähimalt pool koosseisust ühes esimehe või abiesimehega.

§ 5. Riigialaline asemeike kogu koosneb kõigi kohalike osakondade esindajast - iga algava 25 liikme kohta 1 esindaja. Asemeike kogu kutsub kokku riigialalise osakonna juhatus. $\frac{1}{3}$ asemeike kogu liikmeil on õigus nõuda juhatuselt asemeike kogu kokku kutsumist. Asemeike kogu koosolekud peetakse kalendriaasta esimese kuue kuu jooksul. Sam korra järgi kutsustakse vajaduse kohaselt kokku erakorralised koosolekud.

Riigialaline asemeike kogu võtab vastu ja kinnitab riigialalise osakonna ja ÜEKS-i presiidiumi aruanded ja eelarved, valib riigialalise osa-

5
konna juhatuse ja ÜEKS-i presiidiumi andva riigialalise osakonna, riigialalise osakonna revisjonikomisjoni ja vajalikud toimekonnad, määrab liikmemaksu, otsustab liikmete apellatsioonid väljaheitmise küsimustes ning põhikirja muutmise ja lahendab teisi põhimõttelisi küsimusi. Otsused tehakse lihthäälteenamusega. Vajaduse korral võivad hääletamised toimuda ka korrespondentsi teel.

Riigialaline asepike kogu võib absoluutse häälteenamusega otsustada anda riigialalise osakonna juhatuse funktsioonide täitmise ühe kohaliku osakonna eesiseisuse valdusse.

§ 6. Riigialalise osakonna revisjonikomisjon koosneb vähimalt 3 liikmest. Revisjonikomisjonile valitakse vähimalt 1 kandidaat. Revisjonikomisjon revideerib osakonna kogu majanduslikku tegevust ja asjaajamist ning koostab revisjoniaruanded asepike kogule esitamiseks. Kui riigialalise osakonna juhatuse on ÜEKS-i presiidiumiks, siis täidab selle riigialalise osakonna revisjonikomisjon ÜEKS-i presiidiumi revisjonikomisjoni ülesandeid.

IV. Kohalikud osakonnad.

§ 7. ÜEKS-i kohaliku osakonna organid on: eesiseisus, peakoosolek ja revisjonikomisjon. Kohaliku osakonna eesiseisus võib täita riigialalise osakonna juhatuse funktsioone riigialalise osakonna asepike kogu poolt selleks valituna. Tal on õigus esitada ettepanekuid põhikirja muutmiseks riigialalisele osakonnale.

Kohaliku osakonna juures asuvad tegevusringid, raamatukogud ja teised vajalikud asutused ning organid.

§ 8. Kohaliku osakonna eesiseisus koosneb vähimalt 5 liikmest, kes teevad otsused lihthäälteenamusega. Eesiseisusele valitakse vähimalt 2 kandidati. Eesiseisuse koosoleku otsusvõimsuse kohta kehtib riigialalise osakonna juhatuse koosolekute otsusvõimsust määrav põhikirja säte. Eesiseisus teostab peakoosoleku, riigialalise asepike kogu ja riigialalise osakonna juhatuse ning ÜEKS-i presiidiumi poolt vastuvõetud otsuseid, koostab kohaliku osakonna aruanded ja eelarved peakoosolekule vastuvõtmiseks, esindab kohapeal riigialalise osakonna juhatust, võtab vastu ÜEKS-i uusi liikmeid ja esitab liikmete väljaheitmise küsimused peakoosolekule otsustamiseks ning täidab muid vajalikke ülesandeid.

§ 9. Kohaliku osakonna korralise peakoosoleku kutsub kokku osakonna eesiseisus. 1/3 osakonna liikmeil on õigus nõuda eesiseisuselt peakoosoleku kokkukutsumist. Peakoosolekud peetakse kalendriaasta esimese 3 kuu jooksul. Peakoosolek on otsusvõimeline, kui on koos vähimalt pool kohaliku osakonna liikmetest. Kui ei tule kokku poolt kohaliku osakonna liikmete arvust, võib järgmine peakoosolek kokkukutsuja otsusel toimuda tund aega hiljem, milline peakoosolek on otsusvõimeline kokkutulnud liikmete arvule vastavalt. Erakorralisi peakoosolekuid võib vajaduse kohaselt kokku kutsuda sama korra järgi.

Peakoosolek kinnitab aruanded, võtab vastu eelarved, otsustab liikmete väljaheitmise ja osakonna likvideerimise, valib eesiseisuse ja revisjonikomisjoni ning vajalikud toimekonnad, määrab lisaliikmemaksu kohaliku osakonna vajaduste rahuldamiseks ja otsustab teisi vastavaid küsimusi.

§ 10. ÜEKS-i kohaliku osakonna revisjonikomisjon koosneb vähimalt 3 liikmest. Rev.kom.-ile valitakse vähimalt 1 kandidaat. Rev.-kom. teostab kohaliku osakonna revisjoni, valvab põhikirja täitmise järele ning koostab revisjoniaruanded peakoosolekule esitamiseks.

V. Tulud.

§ 11. ÜEKS-i tulud moodustuvad liikmemaksudest, majanduslikest ettevõtetest ja annetustest. Tegevusaastaks on kalendriaasta.

VI. Likvideerimine.

§ 12. Kohaliku osakonna likvideerimise otsustab kohaliku osakonna peakoosolek, milline otsus läheb riigialalise osakonna asepike kogule kinnitamiseks. Varandused antakse üle riigialalisele osakonnale. Otsuseks on nõutav 3/4 hääli kvorumist.

Riigialalise osakonna likvideerimiseks on vaja kõigi kohalike osakondade üksmeelset otsust ja ÜEKS-i presiidiumi kinnitust. Varandused lähevad ÜEKS-ile.

ÜEKS-i likvideerimiseks on vaja kõigi riigialaliste osakondade üksmeelset otsust. ÜEKS-i varandused lähevad samasuguseid sihte taotlevale fondile või organisatsioonile seltsi likvideerimisprotokolli alusel.

VII. Teostamismäärused.

ÜEKS-i põhikirjale üleminek toimub järgmiselt:

ÜEKS-i asutajad liikmed kutsuvad ellu Geislingeni kohaliku osakonna, kes täidab ühtlasi ÜEKS-i Saksamaa riigialalise osakonna ülesandeid kuni viimase moodustamiseni. Samuti täidab igas riigis esimesena asutatud kohalik osakond vastava riigialalise osakonna ülesandeid kuni viimase moodustamiseni. ÜEKS-i presiidiumi ülesandeid täidab kuni viimase moodustamiseni Saksamaa riigialaline osakond.

Kolme kohaliku osakonna olemasolul ühes riigis moodustatakse põhikirja alusel seisev ÜEKS-i riigialaline osakond ja kolme riigialalise osakonna olemasolul moodustatakse ÜEKS-i presiidium.